

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció General Barcel·la-1.2.º

Administració Sta. Eulària, 25.

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes an es qui s'ho guany

Besequit

Blasfèmies de s' «Obrer Balear» contra sa Divinitat de Jesucrist.

Si per una banda es paperot anarquista *El Rayo* ha perdut es cantet i ha donat a rebre (així hu creim perque fa quatre setmanes que no arriba an es kiosk a on sempre l'haviem comprat), s'altre paperot barrufetenc, s' *Obrer Balear*, fa flamada perque això de sa *vaga marítima* li és anat tort per lo quant es *vaguistes* a la fi entraren en raó i mataren sa *vaga* tornant a sa feina que havien deixada. An es socialistes les sab greu que ses coses se compoenguen; ells només passen gust de que s'espenyin i quetotvaja en orri. Idò s' *Obreretxo* està ara que l'aita claus contra els Oficials des vapors de sa Companyia *Islenya-Marítima* perque no fan lo que es paperot voldria que fessen, tornar armar unes *completes de nyic i nyec* sobre certs *carregadors i descarregadors* des Moll per questions que tenen amb aquella *Companyia*, que no interessan a negú mes que a ells. I qui paga la festa de tota aquesta rabiada de s' *Obreretxo*, és el Bon Jesús, que no hi inculpa res en tot això. Idò sí, es paperot socialista, exhalació flutulenta d'En Banyeta-verda, enfloca aqueixa escopinada cap amunt, cap a Deu, dient: *Cristo no és històric*: és a dir, és una falla, és una rondaia això de que Cristo haja existit.

1

¿Vol dir no és ver que Cristo haja existit?

Aquí un no sab de quina cosa esglaiarse més: de s'ignorancia de set soles que es dir això suposa de sa tafarrería i desvergonya que s'és mester per arribar-ho a dir.

¿I amb-e que se funda s' *Obreretxo* per negar que haja existit mai Cristo? Se funda en lo que deixà escrit es famós jueu Ernest Renan, que va escriure un llibre, *La Vida de Jesús*, que no és més que un teixit de mentides i de blasfèmies contra el Bon Jesús. Idò bé, s' *Obreretxo* copia un tros d'aqueix llibre d'En Renan, que, com el publicà, ets escriptors catòlics de tot lo mon s'hi tiraren damunt, i le hi desferen tot retxa per retxa, és a dir, li demostraren per activa i per passiva que desde es punt de vista històric, teològic i filosòfic i en tots ets altres conceptes no era més que un mentider i un embuïsta i un xarrim-xarraina que no sabia més que entaferrar dois i blasfèmies, això sí, amb molta de literatura i amb gran brillantor de frases i paraula, perque gran escriptor i vaja si hu era aquell dimoni! pero encara era més mentider i més blasfem i més dimoni que no escriptor.

Sa sustancia de tot es llibre d'En Renan és dir: Jesús era s'homo més eminent, s'homo més notable que hi haja hagut mai, pero no era més que un homo, no era Deu! De manera que En Renan le hi concedia tot an el Bon Jesús, fora una cosa que cabalment es sa principal, és es tot p'el Bon Jesús, sa seua Divinitat. Si el Bon Jesús no és Deu, ¿què és més que un blasfem? un fals? un impostor? Sí, perque el Bon Jesús se presentà com a Deu, va dir que era Deu, i perque se donà per Deu davant Anàs i Caifàs, tot aquell Tribunal jueu el declarà *blasfem i reu de mort*.—Ara bé ¿quin nom mereixeria el Bon Jesús més que

de fals, de blasfem i d'impostor, es nom més lleig que's pot donar a una persona, si se fos dit Deu, si se fos donat i presentat per Deu sensa esser-ho? De manera que el Bon Jesús o és Deu o és s'homo més infame i més desenfreit i més despreciable del mon i de tota s' historia. Si no és Deu, és un blasfem, un fals, un desenfreit, un impostor, un farsant. ¿Qui gosarà, qui s'atansarà a dir res d'això an el Bon Jesús? Ni En Renan que era En Renan gosà ni s'hi atansà.

De manera que tot lo que En Renan s'embolica del Bon Jesús, ets escriptors catòlics le hi han desfet i esmicolat mil vegades, demostrant-li fins a sa derrera evidencia que totes ses raons que presenta contra sa Divinitat de Cristo, son raons foradades, això és, no son tals raons, sino embuis, dois i guitzerías que no tenen toc ni sò ni cavallera porta.

Es tros que s' *Obreretxo* li copia a on pretén demostrar que Jesucrist no ha existit, és una prova patentíssima de sa vanitat i nul·lidad de s'argumentació d'En Renan contra s'existencia *històrica* de Jesucrist. ¿Quines proves dona de que Jesucrist no haja existit? No'n dona cap; se'n guarda com de caure de donar-ne ni mitja ni la mitat de la mitat de mitja. Tota sa seua prova és negar sa veritat des quatre Evangelis, negar que sia ver que el Bon Jesús fés mai cap miracle, perque diu que negú ha pogut provar que se'n sia fet cap de miracle mai en lloc del mon.

En Renan era un jueu. No és extrany que un jueu des sigle XIX fés lo mateix que feren es jueus des temps del Bon Jesús, els quals amb tot i veure-li fer tants de miracles i sentir-li predicar una doctrina tan santa i tan divina, que, en no esser un Deu, no la poria predicar i manar an ets homos que la rebessen i s'hi subjectassen i la guardassen com a norma de vida; a pesar de veure tot això, no'l volgueren sa majoria admetre per Mesies ni per Deu; i aclucaren ets uis a s'evidencia, i s'obstinaren com a dimonis de l'infern a no voler-lo confessar per Deu, i acabaren per crucificar-lo. No té res d'extrany que un jueu des sigle XIX, com era En Renan, tregués s'avivior i escampàs per tot lo mon un llibre infernal negant sa Divinitat del Bon Jesús. Ja's sab que es tests assemblen a ses olles; En Renan no fonc més que un test d'aqueles *greixoneres* que cridaren tant fort davant el Pretori de Jerusalem fins a fer tremolar Pilat: *crucifique'!! Crucifique'!! No'l volem per Rei ni per Deu! ¡Caiga sa seua sanc damunt noltros i demunt es nostro fiis!*—Vaja! se comprèn massa bé que un jueu tan reconsagrat com En Renan cridàs:—*¡No és ver que Jesús fos Deu!*

2

Si Cristo no ha existit ¿com existeix es Cristianisme?

Es de lo més célebre per no dir lo més carronya es modo com En Renan amb tota sa tralacada racionalista pretenen explicar que, essent Jesús de Nazaret just un homo, en resultàs una religió com es Cristianisme, que fa denou sigles que compl el mon i du camí d'omplir-lo fins a la fi des sigles. Idò diuen que Jesús de Nazaret no fonc més que un bon homo, d'una vi-

da pura, que predicava sa llei de Deu i que conseguí que alguns el seguissen; que es caporals des poble jueu per enveja el feren penjar a una creu, pero no s'hi va morir de tot, i es seus deixebles el se'n dugueren i el reviscolaren i seguiren defensant sa seua doctrina; i que més tart vengué St. Pau i el va presentar com a Deu, i hu posà dins es carabassot de molts, i més envant varen escriure ets Evangelis, sigles després de Jesús, i allà hi aficaren totes ses faules i ses rondaies que s'eren inventades sobre Jesús de Nazaret, presentant-lo com un Deu. I diuen que an això se redueix tota sa Divinitat de Cristo. De manera que, segons En Renan i tota sa tralacada racionalista, Jesús de Nazaret mai s'ho pensà que fos Deu, ni s'ho passà p'es cap negú des seu temps que hu fos, sino que s'ho inventaren després de temps d'esser mort ell i s'escampà pel mon després de sigles.

¿S'és vist res més carronya que aqueixa manera d'argumentar? ¿Com se pot dir això si no és negant sa veritat, mentint com s'ànima de Judes? ¿Per que mataren el Bon Jesús es caporals des poble jueu? Si el Bon Jesús no hagués fets tants de miracles i no hagués ensenyada una doctrina tan celestial, no l'hauria seguit tot es poble ni hauria despertada sagelosiad'aqueles caporals, fins a fer-los dir:—*Tothom se'n va darrera ell! Estam perduts si no'l llevam des mig! I le hi llevaren des mig fent-lo penjar i morir a una creu. Això és un fet que negú ha gosat negar.*—Ara bé, n'hi ha un altre de fet: els apòstols, després d'haver feta flaca durant sa Passió del Bon Jesús, tal coses veren d'Ell (el veren resucitat i pujar-se'n an el cel i que els enviava a predicar per tot lo mon, quant haurien rebut l'Esperit Sant, que sería ben aviat),—tals coses idò veren del Bon Jesús, que ells que l'havien negat i abandonat com el veren pres i en poder des caporals des poble jueu i de Pilat que'l condemnaren a mort i el mataren,—llavò cop en sec se tiren an es carrer a predicar davant tot es poble i davant totes ses Autoritats que Jesús de Nazaret es Deu i i que hu resucitat i és pujat an el cel; i que, si no'l confessen per Deu están perduts tots per a sempre. ¿Quin profit material n'esperaven ets Apòstols de tot això? Es que en va treure el Bon Jesús, que'l penjaren i feren morir a una creu. Lo mateix succeí an els Apòstols, que tots moriren mártirs, i hi morien casi tots es primitius cristians. ¿Com s'explica, idò, que una doctrina així perseguida de mort durant tres sigles, que per ella moriren milions i milions d'homos i dones, de tota edat, sexe i condició, fos una pura falla, una pura rondaia? Bè hu sabia tothom a la Judea tot d'una d'esser mort el Bon Jesús, lo que Ell havia fet i deixat de fer; sa gent d'ets altres pobles veinats i es qui n'eren més lluny també hu haurien pogut aclarir aviat si tot allò de Jesús de Nazaret fos estat una falla.

I sobre tot, ja se'n serien cuidats es jueus d'escampar-ho per tot lo mon que no hi havia res ver de tot allò de sa Divinitat de Jesús. Ja hu escamparen així mateix, pero sensa donar cap prova de sa seua negació, sensa desfer poc ni gens ses proves que es cristians donaven de sa Divinitat de Jesús, tan forte s i convincen que lo graren extendre sa seua Fe per tot lo

mon, no després de molts de sigles, sino immediatament.—Sí, és una mentidassa feresta lo que diuen En Renan i los seus que lo de sa Divinitat de Jesús no vengué fins molt de temps després de mort ell! ¿E-hu ha provat En Renan ni cap altre racionalista que això de sa Divinitat de Jesús fos una cosa tan tardana, i que ets Evangelis no els escriguessen fins molts de sigles de mort el Bon Jesús? ¿Què han d'haver provat ells res d'això! ¿Si s'història des primer sigle de l'Esglesia n' está plena de fets que demostren que es cristians sempre tengueren Cristo per Deu, i que es jueus ja mataren Cristo perque se presentava com a Deu, i de que ets Evangelis corrien per tot pocs anys després de mort el Bon Jesús, tals com son ara, tals com ara tothom los lletgeix.

De manera que tot quant s'embolica En Renan i tota sa tralacada de racionalistes sobre això del Bon Jesús negant-li sa Divinitat i s'antiguedat i veritat d'ets Evangelis, no és més que un enfilai de mentides i calumnies i embuis, inventats contra s'història i sa veritat.

3

En Renan i es racionalistes fets mentiders per denou sigles

Sí, denou sigles de s'història diuen an En Renan i a tots los seus:—*Mentiu tan alts com sou.* Sí, mil nou cents anys de fe cristiana, extesa per tots ets endrets i recons del mon, proclamant Jesús Deu, donant sa seua vida per sostenir-ho milions i milions d'homos i dones, de tota edat, sexe i condició; mil nou cents anys de vida cristiana, confessant Jesús Deu i confessant-ho vivint una vida celestial, subjertant ses passions a sa llei de Jesús Deu, retgint sa seua vida i ses inclinacions i afectes des cor segons sa llei de Jesús Deu, fent per Jesús Deu es mil sacrificis, ses mil heroicitats, privant-se per Jesús Deu de mil coses que roben es cor i eczisen sa voluntat; mil nou cents anys de vida cristiana, que no hi ha forses humanes que la puguen produir ni explicar sensa sa Gracia de Deu; mil nou cents anys de fe catòlica, d'Esglesia Catòlica, sempre perseguida i mai capficada; sempre combatuda i mai arronsada, sempre blanc de contradicció des Poders més forts de la terra i mai vençuda ni afanada, sino sempre surant i triunfadora i acabant per cantar victoria damunt tots ets seus contraris;—sí aqueis mil nou cents anys d'història cristiana, de vida cristiana, extesa de cap a cap del mon, de fa cristiana il·luminant tota la terra, d'Esglesia Cristiana i Catòlica arrelada dins totes ses illes i dins tots es continents, de tramuntana a mitjorn, de ponent a levant; aqueis mil nou cents anys de Cristianisme i de Catolicisme fan mentider En Renan: diuen i proclaman que Cristo existí *històricament* trenta tres damunt la terra, que Cristo existeix desde tota l'eternitat, assegut a la Dreta de Deu lo Pare, retgint i governant tot l'univers. Sensa Cristo Deu no s'explicarien, no's comprendrien, no serien possibles es mil nou cents anys de Cristianisme i de Catolicisme; serien es més gros d'ets absurts, un sòmit, un desvarieig. —No, si Cristo no fos Deu, faria molts de sigles que negú sa recordaria d'ell, que negú parlaria d'ell.

Si Cristo no fos Deu, En Renan no hauria tenguda s'ocurrencia d'escriure

un llibre per demostrar que no era Deu. Quants n'hi hagué que devers aquell temps de sa vida mortal del Bon Jesús damunt la terra, també se proclamaren Messies? Tòt d'una ten-gueren qualcú que los seguí; pero aviat s'esveïren tots es seus partidar-ri, i no'n romangué nescia ni rastre ni memoria, senzillament perque no era ver que cap d'aquells tals fos el Messies. Perque Jesús de Nazaret ho era, perque era el Messies que es Pro-fetes, inspirats de Deu, havien anunciat que vendria, i que es Jueus no l'adme-trien i en càstic d'això romandrien sense Temple, sense Altar, sense Rei, sense formar poble, escampats per tot lo mon; per això, quant Jesús de Na-zaret hagué fet damunt la terra tot allò que hi havia de fer com a ver-tader Messies i vertader Deu, i que ha-gué enviats es Dotze Apòstols a pre-dicar per tot lo mon, i hi anaren i con-vertiren el mon; es poble jueu va veu-re ploure damunt ell totes ses calami-dats que es Profetes li havien anun-ciades, romangué sense Rei, sense Temple ni Altar, perque es Romans feren un claper de Jerusalem i des Temple, i se'n dugueren tots es jueus per esclaus, escampant-los per tot lo mon. I així se troben després de mil nou cents anys, aclotellats baix de s'assot de Deu, que los té reduïts a es-ser s'afrenta i s'abominació de tots es pobles.

4

¿Ai no hi ha haguts miracles mai an el mon?

Sembla mentida que un homo des talent d'En Renan mos surta negant que mai se sien obrats miracles ni ne-gú n'haja vist fer cap mai! Quina mentidassa més feresta i més desver-gonyida! ¿A on e-hi pot haver un mi-racle més gros que es compliment de ses antigues profecies contra es poble jueu per no haver volgut regonèixer Jesús per Deu? El Bon Jesús no s'atu-rà mai de ferné de miracles durant es trenta tres anys de sa seua vida mor-tal, i des que se'n pujà an el cel des-prés de resucitar, tampoc no s'ès atu-rat mai de fer-ne de miracles! ¿Que son més que miracles del Bon Jesús es milions i milions de màrtirs, que per Ell donaren sa vida a's mig des turments més horribles per confessar-lo per Deu? ¿Que són més que mira-cles es milions i milions de confessors i de verges de tots es sigles cristians, que han vençudes i vencen ses pas-sions i han donat i donen exemple de tantes de virtuts celestials, impossibles per sa forsa tota sola de s'humana voluntat? ¿Que són més que miracles es sens fi de prodigis que aqueis màrtirs, confessors i verges han obrats davant Deu i tot lo mon, que s'història conta i en dona proves tan fortes, que es contraris més reconsagrats no po-ren destruir, sino sols negar toixarru-dament, tafarrudament, sense raó ni motiu, a lo arrienc?

¿Que mai s'ès fet cap miracle en lloc del mon? ¿I es miracles de Lour-des, sense anar més enfora? ¿No estàn a la vista de tota l'Europa? ¿Què hi diu, què hi ha dit sa ciencia impia? ¿Els ha estudiats seriament, sincera-ment, honradament? ¿Que ha d'haver estudiats tals miracles! ¿Els ha negats carronyíssimament, així com En Renan negà que el Bon Jesús en fés cap mai ni negú altri abans del Bon Jesús ni després del Bon Jesús n'haja vist fer cap mai! Així són En Renan i tots es racionalistes qui se diuen sabis i no son més que merda-caners d'En Barru-fet: neguen com a carreters, i anau-los llavò darrera amb un pa calent! Fan lo que feren es jueus dels temps del Bon Jesús, que amb tot i haver el Bon Je-sús obrats tants de miracles davant to-thom, no'l volgueren regonèixer per Messies ni per Deu, i no estigueren associats fins que l'hagueren crucifi-cat.

Sí, aqueix odi infernal que En Renan i tots los seus ets ateus i incrèduls i es renegats de tots es sigles i de totes ses nacions tenen contra el Bon Jesús, és una de ses provés més gros-ses de sa Divinitat del Bon Jesús. Si el Bon Jesús no fos Deu ¿qui se recordaria d'Ell, després de mil noucents anys d'haver-lo fet morir pen-jat a una creu per fascinerós i desbara-dor de pobles? Ja no'n cantarien galls ni gallines ni negú nat del mon se re-cordaria d'ell, faria molts de sigles! Si encara per tot arreu es fiis de maldició, ets esvortons de l'infern, es banyons da Satanàs que empesten la terra i afronten s'humanitat, blasfemen del Bon Jesús i neguen, blasfems, que sia Deu, és perque vertaderament es Deu, i per això tot l'infern junt fa moure to-ta sa nissaga infernal que potioia per damunt la terra i li fa cridar: ¡Jesús no és Deu! ¡Jesús no és Deu! Com cridant ets homos: ¡Jesús és Deu!—ets homos se salven, i això és lo que no vol l'in-fern que negú se salv, per això fa cri-dar l'infern tots es seus fiis, ets in-crèduls, ets impios, ets ateus, es jueus los fa cridar:—Jesús no és Deu! Jesús no és Deu!

¡Malanats des qui hu criden! ¡miser-ables, mil vegades miserables, es qui hu volen cridar! ¡Més los valdria no esser nats! ¡Més los valdria, abans de cridar una tal blasfemia, que les ha-guessen penjada una mola de molí i els haguessen tirats a la mar! Serà molt més terrible que tot això es càs-tic que tendrán eternament dins l'in-fern, si no's converteixen d'horra!

¡A l'altra vida hu veurem, escriga-doretos de s'Obreringo Balear, si se-rem noltros o voltros que haureu ten-guda raó! si existí Cristò o si no existí! ¡Allà hu tocureu amb ses mans si existí històricament o què! ¡malanats! ¡miserables! ¡toixarrudots! ¡caps de gri!

La princesa Aineta

(Acabatai)

I heu de creure i pensar i pensar i creure que Na Biatriu i Na Cloris, com sentiren que ja només los mancava sa provatura de sa galania i de sa garridesa, feren un alé gros, perque lo que elles deien:

—¿Com mos ha de safalcar sa *ratolina* en materia d'esser ben carades i ben fetes i ben taiades de còs? ¿Una *ratolina* se porà posar mai amb unes al'lotes com noltros?

—No vos espiureu massa tampoc! deien En Lau i En Siòn. Ja hu vist lo que mos ha succèit en lo de sa bande-ra: voltros tan confiades i tan confia-des de que poca cosa poria fer una mica de *ratolina* com sa d'En Bernadet i que mai per mai vos poria arribar a voltros ni a ses soles des peus! I ja hu veis si vos hi arribà i si vos contra-passà d'un bon tros amb aquella bona de bandera. Desenganau-vos: no hu és just una *ratolina* això d'En Bernadet! Maldament de part-defora hu paresca ¡què ha d'esser una *ratolina* de part-dedins sa dimoniera! ¿Una *ratolina* hauria feta una bandera com sa que presentà En Bernadet? De manera que fins aquí hem feta sa prova des ruc; i ara veurem lo que succèit enà sa prova de sa galania i de sa garridesa! Es segur es dur-mos-ne un altre per-boc per l'estil o pitjor que no es de sa bande-ra!...Sobre tot, ja poreu estar an es temps i vel'lar-li bé es ble a sa *ratolina*, per que no vos torn cap-xifollar com s'altra vegada! Feis més la bona a Na Passa-vents i esplugau-la ben arreu. a veure si arribau a aclarir quin es pla que elles duguen per guanyar s'acció i voltros així porer-los parar es cop. S'ès mester jugar-hi es tot p'ès tot, perque si ara tornam perdre, ja no tirarem cap cossa, romandrem fora de combat i lo que's diu sa Corona la hi veurem ben de lluny dalt es carabassot de sa *ratolina* i d'En Bernadet.

Na Biatriu i Na Cloris tot d'una se'n reien d'aqueixa por d'En Lau i d'En Siòn, pero aviat varen haver perdudes ses riaies i se posaren mal-aixamusses i morrotosses ferm considerant es per-riell que corrien de que sa *ratolina* les tornàs donar es brou i les deixàs an es siti.

I allà les haurieu vistes vel'lar sem-pre es batuts a Na Passa-vents, i guaita qui guaita com sortia o entrava dins sa cambra d'En Bernadet, i hala a de-manar-li de-noves des llevant i des ponent sobre sa seua *senyora*, per veure si la farien caure a dir qualche cosa que les pogués donar gens de llum per porer coletgir lo que feia o deixa-va de fer aquella gran revel'lera de *ratolina* per tornar-les bolcar amb sa pro-vesa que los quedava a fer.

—Creis-me, les deia Na Passa-vents: no'n tengueu cap mal-de-cap de lo que fassa o deix de fer sa meua *senyora* envers d'aquesta cosa! ¿Com voleu que vos arrib mai una mica de *ratolina* a voltros que sou unes al'lotes tan bufarelles, tan galanxones, tan ben taiades de totes ses parts des vostro còs? Creis-me! no'n passeu gens de pena! Estigau segures de que sa meua *senyora* aquesta vegada fara fet-xida, sa prova des ruc, aigo. I mirau quina hora vos ho dic!

—Sí, deien aquelles: també mos pensàvem boleiar-la i fer-la batre per ses foranes en lo de sa bandera, i ja hu sabs si mos hi sortí ben a sa man-ravés! ¡Vaja, Passa-vents! ¡no mos vulgues rentar pus sa cara amb un pe-dàs aixut! ¡Tu sabs cosa de lo que du idea de fer sa teua *senyora*, perque ella per forsa s'ha d'explicar amb tu, perque no té altra dona amb-e qui ex-plicar-se, i ja sabs que el qui no té al-tre gat, amb aquell se combat! ¡Vaja! mos ho has de dir forsat forsat tot quant sapies des pensaments i de ses idees de sa teua *senyora*! I no tengues ansia: noltros t'ho agràfrem més que tu no t'ho fas comptes! ¡O si noltros guanyàvem! sa teua *senyora* hi perdria ¡pero lo que's diu tu hi guanyar-ies! ¡i de quina manera que hi guanyar-ies!

—Bono, bono! deia Na Passa-vents, per desfer-se d'elles: ja vos avisaré de tot, no hàieu por! però ¡per l'amor de Deu no'm destapeu! que sa meua *senyora*, si's sospitàs de res, me ma-tava! ¡I no'n parlem d'En Bernadet!

I heu de creure i pensar que anaven passant dies i més dies i setmanes i més selmanes; i s'acostava s'acostava es dia de sa provatura darrera de Na Biatriu, Na Cloris i sa *ratolina*.

I bé preguntaven aquelles dues Na Passa-vents cada dia si hi havia res de res sobre es pensaments i ses idees de sa *ratolina*, i Na Passa-vents que sem-pre los sortia amb ses mateixes: que no li menassen gens ni mica de por perque ¿què havia de fer una pobre *ratolina* per guanyar en galania i gar-ridesa a unes al'lotes tan refileades, empiulades i de qui hi ha dalt com eren elles? I sobre tot que no passas-sen ansia, que, en sebre res que les po-gués donar llum, les avisaria tot d'una.

Ja hi arribaren a estar ben mal-a-pler En Lau i En Siòn, Na Biatriu i Na Cloris perque s'acostava s'acostava es dia de sa provatura i encara no tenien res an es fus, no havien pogut treure-li res a Na Passa-vents de lo que faria o deixaria de fer sa *ratolina* per guanyar s'acció.

I tant arribà a acostar-se es dia de sa ditxosa provatura, que, com se'n temeren, ja les va esser damunt.

I heu de creure i pensar que a's dia abans, com acabaven de dinar, Na Biatriu i Na Cloris m'afinen Na Passa-vents que sortia de sa cambra d'En Bernadet de puntes de puntes i ben d'amagat, i *zas!* s'hi planten davant totes dues, i li diuen:

—¡Gran polisseta! ¡Ara sí que no mos pots negar que tu sabs cosa! ¡No t'amollam que no mos ho hages dit!

I amb això ja la m'han amarrada una per cada bras, i estira qui estira.

—Bono! digué aquí Na Passa-vents: ¿que som nines o dònes?

—Dònes! diuen aquelles dues.

—Idò, diu Na Passa-vents, per l'a-mor de Deu no me destapeu!

—Que mos tirin d'una passa, si te destapam! diuen aquelles mellengues.

—Bono! diu Na Passa-vents: es se-cret és que es remei que ha de pren-dre sa meua *senyora* per tornar sa més garrida i sa més galanxona és...¿Que deis ver que no'm destapareu? ¿M'ho jurau que no'm destapareu?

—T'ho juram! t'ho juram! deien aquelles dues biduïnes.

I feien una creu amb sos dos dits grossos de ses mans, i allà besa qui besa, i ¡hala! a dir:

—T'ho juram! t'ho juram!

—Bé idò, diu Na Passa-vents: es secret és que, per tornar sa més garrida i sa més galanxona de totes, sa meua *Senyora*, s'ha d'empegar.

—¿Que mos dius? s'exclamen aque-lles.

—Lo que senti! diu Na Passa-vents, Així és que ara me'n vaig a comprar una senaia de rèina per fer sa pega avui mateix, i llavò n'hi he de donar una camfia per tot el còs, començant per sa cara i fins an es dit gros des-peu! Es que m'ho ha dit amb tot se-cret que ja no hi ha res an el mon més valent per donar garridesa i galania a un còs com sa pega feta de bell fresc; i, com més negra és, més fa tornar gar-rides i galanxones ses persones.

—No res idò, s'exclamen aquelles dues purandes: ¿Sabs que pories fer? Dur-mos-ne per noltros de rèina tam-bé, ja que hi vas, i tot te será un camí.

—Res, diu sa polissarda de Na Pas-sa-vents. Perque sou voltros, vos faré es favor. ¡Venguen ses senaies!

—Ara mateix! diuen elles.

S'enfongen cadascuna dins sa seua cambra i al punt ja en surten amb una senaia perhom. Na Passa-vents les ho pren, i ja li ha estret de d'allà com la bala.

Amb una exhalació ja torna carrega-da amb ses tres senaies al raset de rèina. Toca a sa cambra d'aquelles, que li obrin, li pren cada una sa seua senaia i s'amaguen de bell nou, i ¡hala a fer sa pega totes dues!

¿Que me'n direu? Ell com la tengue-ren feta i que l'hagueren bollida ben bollida per que fos més negra i les fés tornar més garrides i galanxones, la lleven des foc per que refredàs una mica; i tot d'una que hu pogueren aguantar, sols que no les bofegàs sa pell, ja son partides ¡bones cuierades de pega per sa cara i p'ès coll i per avall per tot el còs.

¡Deu meu quina empegada que se'n dugueren aquelles dues banastres! Se'n eczibaren ben bé mig dit per tot, i vos assegur que hi romangueren ben negres, com a moretones. Vaja! feien feredat! ¡Quina feristea, Senyor!

Amb això arriben En Lau i En Siòn, i les me troben d'aquella manera. ¡Aquells homos cuidaren a perdre es seny davant aquella endemesa. No sa-beren si s'hi havien d'abordar a tocs o si havien d'anar a tirar-se de cap dins un pou.

Elles les varen explicar es misteri de tot lo que les havia contat Na Pas-sa-vents; i que d'apurades i perdudes que se veien de no sebre com s'ho ha-vien d'endiumenjar per que sa *ratolina* no les safalcàs, havien fet allò i que confiaven de que tota aquella negror se'n aniria i romandrien tan garrides i tan galanxones com mai pogués ro-mandre sa *ratolina*.

Amb aqueixa esperansa deixarem arribar es dia de sa provatura, espe-rant d'en hora en hora que los fugís sa negror, mentres que la Princesa Aine-ta i Na Passa-vents feien sa seua.

La Princesa Aineta fa posar una cal-dera an es foc, e-hi tira sa reina i ven-ga foc i més foc davall sa caldera fins

que sa rèina se va esser fusa ben fusa; llavò hi tira aquella pell de *ratolina* que se solia posar i tres grums de sal; i allà bull qui bull fins que no'n romaní cap de grum de rèina ni de sal que no fos ben fus, fins que sa pell de *ratolina* també se va esser desfeta, pero ben desfeta.

Mentres tota aquella cosa se confitava, diu a Na Passa-vents:

—Veste'n més que depressa cap a ca-mon pare, i me dus de dins es meu lligador es mirai de plata i sa pinteta d'or i s'ampolleta de ses bones olors, i llavò una caixeta de llenyam vermei forrada de vellut vert que trobaràs an es fons de sa meua caixa. En tenir tot això, te'n vens més que depressa cap aquí; i de pasada m'umpls també un gerricó d'aigo de set pous! I no fasses pus hostals! perquè ès aquí que t'he mester!

—No'n passi ansia de tot això, mi senyora! diu Na Passa-vents. Ara mateix som aquí!

I encara no hu va haver dit, com *rruuu!* ja li ha estret cap a ca-la Princesa Aineta. E-hi arriba, s'afica dins es lligador, agafa es mirai de plata i sa pinteta d'or i s'ampolleta de ses bones olors; obri sa caixa i an es fons e-hi troba sa caixeta de llenyam vermei forrada de vellut vert, i ja la m'ha embolicada. Pega grapada a un gerricó que veu dalt es gerrer; i de d'allà com la bala amb tots aquells ormeigs! Passa p'es set pous i hi umpl es gerricó una mica a cada pou, i ¡cap a sa cambra d' En Bernadet!

Just quant e-hi arribava, la Princesa Aineta acabava de dir, mirant-se sa caldera de pega:

—Ara està an es seu punt!

I com veu Na Passa-vents que arribava amb tot es *tu-aument*, s'exclama:

—De bon toc arribes! Deixem aquí es gerricó, es miraiet, sa pinteta i s'ampolleta de ses bones olors; i sa caixeta posa-le'm dalt sa represa des capsal des lliet.

Na Passa-vents e-hu fa així, i la Princesa Aineta ja ès partida ¡bones grapades de pega! devers sa cara, i p' es coll i per tot el còs.

I, com estigué ben empegada, se renta d'aquella aigo de set pous. I ¿què me'n direu? Ell allà on li tocava aquella aigo, se'n anava se pega, i romaní una pell sa cosa més fina i purificada, que vos pogueu pensar. I llavò *zas!* destapa s'ampolleta de s'aigo de ses bones olors, se'n unta tota, i no hu volgueu sebre si deixava anar una olorreta que embalsamava. I tot seguit se posa a pentinar-se amb sa pinteta d'or i una mirada dins es mirai, fins que estigué llesta des pentinar.

I lo bo era En Bernadet ets uis que feia de veure fer a la Princesa Aineta tota aquella trescalamena; i, com veia que, com més anava, més garrida i més galanxona tornava, aquell al·lot no se'n poria avenir i n'estava amb sos cabeis drets, fins que a la fi se posa a dir:

—Pero ¿què ès això, Aineta, que, com més va, més garrida i galanxona tornes?

—¿Què ha d'esser? diu ella. Es que amb aquesta rentada que m'he donada, la gent ja me porà veure sense sa pell de *ratolina*, tal com Deu m'ha feta, sense cap perill de res per mi ni per tu. Pero mira, sa primera sortida ha d'esser per presentar-me davant ton pare i tota la Cort, per guanyar sa Corona. Fins llavò ¡fora entrar negú, sia el qui sia, aquí dins! ¡fora dir-ho tu a cap persona nada! ¿Estam, Bernadet? ¡Per amor de Deu no hi jugues amb aquestes coses, si no hu vols espenyar tot!

—¡Na tengues por! diu En Bernadet ¡Per mi no's perdrà!

Sobre tot arriba es dia de sa provatura. Com avisen En Lau, En Siòn i En Bernadet per que se presentin amb ses seues dones davant el Rei i tota la Cort, Na Biatriu i Na Cloris no volgueren sortir de sa cambra, perquè,

en lloc d'esser-se aclarida gens sa negror de sa pega, com més anava, més negres eren.

No va esser així la Princesa Aineta, que, quant En Bernadet li va dir:—*Aineta, ja ès hora!*—obrí aquella caixeta de llenyam vermei, forrada de vellut vert, i dedins e-hi va haver un vestit sa cosa més preciosa, amb un filet de plata i un filet d'or i tot brufat de perles i diamants, i llavò un cotxo tot d'or i sis cavalls amb ses potetes de plata i ses guarnicions d'or i sis cotxers tots vestits d'or.

N'Aineta i En Bernadet s'afiquen dins es cotxo, i cap allà on el Rei estava aplegat amb tota la Cort!

Com e-hi son davant, davallen des cotxo, entren dins sa gran sala, i En Bernadet diu:

—Vetaquí sa meua dona! Això ès ella! Si mos hem guanyada sa Corona, que la mos donin!

—No hi ha remei! s'exclama el Rei i tota la Cort: ¡vostra es s'acció! ¡vostra ès sa Corona.

I ¿què fa el Rei? La se lleva des cap i la posa on En Bernadet i a la Princesa Aineta.

I allà tothom festes i més festes, i crits i sarau per llarc.

I ¿què fa la Princesa Aineta? Envía Na Passa-vents a cercar dos gerricons d'aigo de set pous, e-hi fa rentar Na Biatriu i Na Cloris, i sa pega se'n anà tot d'una, i tornaren molt més garrides i galanxones que no eren abans, i va voler que estiguessen amb ella com si fossen germanes; i En Lau i En Siòn també les volgué En Bernadet amb ells; i allà s'estigueren tots plegats com a bons germans anys i més anys. I si no son morts, són vius; i si no són vius, son morts. I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

JORDI DES RECÓ

Corema, Setmana Santa, Pasco.

§ 5

Panades, Robiols, flavons i demés carro-por-tal.

Això ès sa feina que hi ha a's *Dissapte de Pasco* per totes ses cases de Mallorca. E-hu han d'esser ben pobres o que duguen dol, que no provin de fer-ne de panades i qualche robiol o crespell. Es que ès una menja saborosa i volen honrar amb ella sa festa caporal de totes ses festes de l'any, es Dia de Pasco. I en solen fer un bon raig de panades a fi de tenir-ne per una partida de dies.

E-hi ha diferents estils de fer ses panades i es robiols: a ses cases riques riques, e-hu fan d'allò tan bo tan bo, i resulta una menja que ets angels e-hi canten. A ses cases de la mitjanía, e-hu fan bo així mateix, pero més modest; i a ses cases pobres estiren més sa cosa, per sortir-ne amb manco llait. Sobre tot, cadascú engirgola sa cosa així com troba que li convé.

Altre temps ses panades i es robiols los feien de farina, recolada o sense recolar, de xeixa o de *blat de coll de rocí*, que era es més fi; pero ara les fan de farina de compra, de sa que li diuen *de forsa*, que fa molt blanc, i això ès lo que sa gent vol sobre tot.

I no vos cregueu que sa pasta de ses panades i robiols la pastin així com pasten sa des pa de cada dia. Ha d'esser una pasta més refilada. Generalment e-hi posen una part d'aigo, una de saïm i una d'oli d'aquell bo que no *olteig* massa. Es *llocarroners* (de possessions molt petites) en temps primer feien aqueixa pasta amb serigot, i sortia molt brèvola.

Com tenen sa pasta fenta i l'han de fènyer molt fins que sia ben *ferma*, llavò l'han d'*amaurar*, això ès, agafen pilots d'aquella pasta, això ès, *pastons* i amb so dit gros de sa man dreta, banyat d'oli, se posen a pitjar-hi, i allà feny qui feny fins que sa pasta ha pres i s'ha begut tot aquell oli que li donen

amb so dit, i se posa homil i suau com a seda casi. De manera que s'*amaurar* vé a esser una segona *fenta*.

Quant tenen sa pasta an aqueix punt llavò se posen a fer ses panades: de pilots d'aquella pasta fan una especie de cassoles, més primes o més gruixades segons sa carn que tenen i si en volen fer moltes o poques. A ses possessions i sa gent pobre les solen fer gruixadetes i primetes sa gent rica per que així son més saboroses. An aqueixes panades tan gruixades, que només e-hi posen qualche taiada, les solen dir *panades d'uiastre*.

I ¿quina carn e-hi posen? Sa de s'anyell o anyella o euveia que han morta, escorxada i feta bocins per això. S'estogen sa budellada, ses lleteroles i sa sanc per fer sa freixura des berenar des *Dia de Pasco*, i es cap per s'arròs i p'es bollit des dinar, i tota la resta en fan taiades com a mel'les, les posen dins un ribell i hi tiren sal i pebre bo i de totes sabors per damunt, i allà hu remolquen ben remolcat per que se mescl i se confit b́. A ses cases de senyor, i es prim-siules que no hu són, solen treure ets ossos d'aquell taiadum, pero s'altra gent los hi deixa fer per que diuen que ets ossos també tenen sa seua llecor i fan es comú d'una taiada i embalum per omplir més panades. Es que amb això com en ses altres coses d'aquest mon tot va a gusts, i cadascú sab quin pa l'assacia. Posen idó d'aquell taiadum dins sa panada i cinc o sis taiadons de xuia i qualcú també n'hi posa de sobrassada; i llavò hi planten una cubertora. de pasta damunt, i la confegeixen per tot lo redó ben confegida amb s'altra pasta, i ja tenen sa panada feta. I així com les acaben, les posen de filera dalt un fenyedor; i, en esser ple aquest, el duen a buidar dalt sa *post de pastar*, a on solen posar es pa fènt per que tou amb unes *mitges-llanes* davall i unes damunt. I lo mateix e-hi posen ses panades, per que touin. I hi solen fer uns foradins amb un bastonet a sa cubertora, per que, en esser dins es forn, sa bavor de dadins puga exhalar. ¶

Es fedors o fedores de panades solen fer un parei de mans: uns pasten, ets altres *amauren*, ets altres trempen dins es ribell es taiadum, ets altres fan ses panades. Idó b́, es pastadors o pastadores, com estàn llestes de sa pasta de ses panades, se posen a sa des *robiols*, que la fan lo mateix que sa de ses panades, pero hi posen ademés suc de taronja i sucre i qualcú vermeis d'ou; i no cregueu que hi caiguen gens malament. També l'amauren ben amarrada an aqueixa pasta, i llavò en taien pilots, i amb una *aprimadora* en fan una coca ben prima ben prima i ¡hala dalt un fenyedor! ben extesa; en fan una altra, i una altra i una altra, i ¡hala totes afilerades dalt fenyedors! Mentres tant altres enllesteixen es *muíat* p'es *robiols* dins un altre ribell, i el fan així: e-hi tiren brossat i brossat o fogassó tenre ben esmicolat; i venga a trencar-hi ous i més ous damunt i a escampar-hi sucre i més sucre, i cloveia de llimona raiada i canyella mòlta! I allà remana qui remana i remolca qui remolca amb un cuierot tot aquell ensiam tan preciós per que se mescl ben bé i fassa tot un còs. Es *muíat* més fi ès es de *brossat*; es de fogassó ès una mica més tirós i llavò que surt brescat des forn.

Com la cosa està a punt de pastoria, arramben es fenyedors d'aquelles coques tan primes, i zàs! una bona cuierada de *muíat* damunt cada coca d'aquelles, i llavò dobleguen una mitat damunt s'altra mitat que hi ha es *muíat* i hu clouen en forma de cocarroi; confegeixen bé ses voreres i les retaien passant-hi un *rodet*, que hi deixa amb so mateix taiar unes puntes lo més aïroses. Llavò amb una ploma de cap d'ala de gallina posen vermei d'ou dalt aquells cocarrois i hi tiren un polsim de sucre; i ja estàn fets es *robiols*. I ¡hala

a posar-los dins es forn! Perque es *robiols* això per esser bons: tot d'una de fets, enforats. Amb un *sani-amèn* ja son cuits, i se fan treure; i ¡hala dalt fenyedors cap an es rebost i ben tancats! per que qualche gat amb vint ungles, un poc llèpol, que sempre n'hi ha, no hi escap!

De sa pasta que sobra des robiols, en solen fer crespells (coquetes primes, retaiades aïrosament amb so *rodet*), *estrelles*, *creus*, *rollets* i altres brolleries, i llavò hu passen tot dins es forn per que coga així com pertoca.

I què en direm des *flavons*? Ara ja s'ès perdut casi de tot es fer-ne; altre temps en feien per tot, especialment a ses possessions per donar an es missatges i gardians a's *Dia de Pasco* hora-baixa quant se'n van a ca-seua.

Es *flavons* eren de sa mateixa classe de pasta que ses panades, i les feien en forma de panada baixa i de molt més redó i sense tapar. Allà dins e-hi posaven una bona cuierada de *muíat* de fogassó amb ous, sucre, cloveia de llimona raiada i canyella mòlta, i ¡hala an es forn! I aquell *muíat* estufava molt amb so coure, i devegades vessava i tot, i prenía un coloret groguenc i vermei fosc, com a de bresca de mel, que vos assegur que feia menjera. — Com jo era al·lotot a ca-nostra prou que'n feien, una *postada* grossa, no sols p'es missatges i gardians, sino per noltros; i molta de vegada que'n fèiem i ben saborosos que las trobàvem.

Amb tot això ses panades ja han tengut temps de touar; i duen sa *postada* an es forn, i les enfornen bil·lo bil·lo, i llavò tapen sa boca des forn per que coguen amb tota sa seua majestat i surten ben avengudes des coure, que ès es tot per ses panades. I, en estar bé de cuites, les treuen bil·lo bil·lo, i les se'n duen a postades dins es rebost, i les deixen ben tancades, per que no hi haja qualche golafre que vulga provar de tastar-les, allà on ja's sab que no son bones fins demá dematí, fins es *Dia de Pasco*, perquè fins a les dotze del dissapte avespre ès dijuni; i, maldament tenguen bul·la, no poren menjar carn ses persones. Ses bisties o es qui hi fan, ja ès altra cosa.

De panades també en fan tot d'ossos dadins o caragots buits, per enganar qualche babaluet golafrot, que les dona clau, i llavò sa troba aquell recapte dadins, i la gent se cuida esclatar de riaies com e-hu veuen.

A ses cases que duen dol, no'n fan de panades; pero es parents i amics d'aprop, les ne duen per que així mateix les puguen tastar.

E-hi ha qualche poble, com Consell, a on la gent, maldament duguen dol, en fan així mateix de panades. Se veu que'n duen esser molt afectats i no poren estar sense fer-ne.

A Pollensa també fan *formetjades*, una especie de *robiols* redons de brossat i mel, i no hu volgueu sebre si les troben bones es pollensins i si se'n xuclen es dits.—Ell es pollensins poràn esser tot lo que volguen, pero tocats de bon gust per la menjúa ¡vaja si hu son!

Sembla que devers certes possessions de Santa Margalida encara en fan de *flavons*. Llástima que se sia perduda una costum tan antiga i tan extesa per tot Mallorca en temps primer.

§ 6

Dissapte de Pasco avespre fins lo endemá matí.

A's primers sigles de l'Esglesia ja hem dit que tota sa nit des Dissapte Sant an es dia de Pasco hi havia funció a ses esglesies, pero que més tart e-hu llevaren perquè no acabava d'anar bé fer navegar la gent tota la santa nit. Ara lo que fan a diferents viles, sobre tot dones, sa vel·lada del Dissapte, son els Passos. A Binisalem fins i tot fan una processó a les dotze de la

nit, que se diu de *ses tres Maries*, que roda p'els mateixos carrers que sa des Divenres Sant; i lo bo ès que *ses tres Maries* no hi van.—A Vilafranca n'hi ha que a's vespre fan *els Passos* p'els carrers fins a les dotze de la nit; i llavò, en prendre redòs a ca-seña, se claven una panada dins sa còrpora, i ben bé que los sol caure.—A Alarò devés les vuit i les nou des vespre veuen estols i estols de devotes dones fent *els Passos* p'els carrers que ses processons solen recórrer, i sa qui'n sab; més, diu davant.

Avui e-hi ha al-lots i al-lotes que dijunen així mateix per amor d'allò que diuen: que es qui fa es primer dijuni i es darrer, ja no's mor dim sa corema; amb això demostren que no tenen cap gana de morir-s'hi, i per això fan tots es possibles.

Avui també de vel-lada tornen fer sa brega es *carnisser* i es *peixeter* a's mig de sa plassa; i allà espolsada d'asi i espolsada d'allà i sempentes i costerades i enfuites, fins que a la fi es peixeter cau davall i es carnisser el safalca de tot i queda triumfant fins que torna sa corema de l'any qui vé.

A diferents bandes es caps de casa s'han de servir des seus enginys per aturar que qualque cap-verjo no s'aborti a panades i robiols de tanta de talent que'n tenen. Es remei millor es tenir-ho tot tancat en pany i clau i sa clau llevada des pany.

També solen dir que ses panades no son bones fins que son beneïdes i que no hu són fins a's dia de Pasco.

§ 7

Diada de Pasco.—Processó del Bon Jesús resucitat

¡Al-leluia! Som a's Dia de Pasco, i el Bon Jesús ha resucitat triumfant i gloriós per mai més morir. En Barrufet va p'els recons i bat per ses foranes perquè es tir li ès sortit per sa culassa, s'arma li ha feta fetxida; amb sa Mort del Bon Jesús se creie porer cantar victòria i ès estat ben a s'en-revès: sa victòria completa i definitiva ès del Bon Jesús, Deu, Senyor i Redemptor nostre.

¡Al-leluia! crida tothom, perquè el Bon Jesús ja torna ésser viu en quant homo, i es sol ja ès sortit tot resplandent a rendir-li homenatge endiumentant los cels i la terra i la mar d'unes colors tan vives, tan xelestes, tan xarvelles, tan garrides, tan ben entonades, que per mi retiren ferm ferm a ses que veurien Adam i Eva per tot arreu abans de caure en sa tentació de menjar de sa fruita prohibida, causa de tots es mals, desgracies, soscaires i desgavells del mon.

Al-leluia! és sa paraula que brolla avui des cor i de sa boca de tothom, considerant que ja ès passada sa tristòria i funestada de la Passió i Mort del Bon Jesús i que ara ja ha resucitat el Salvador i per lo mateix tot ha d'esser alegria, goig i ganbansa, perquè sa Resurrecció del Bon Jesús, ès amb sa seua Passió i Mort tota sa nostra vida, tota sa nostra esperansa; per això mos fa a sebre l'Esglesia que sa Festa de Pasco ès sa festa caporal des cristians, sa festa de totes ses festes. Al-leluia! Al-leluia! Al-leluia!

E-hi ha viles com a Sòller que a trenc d'auja ja surt una banda de música sona qui sona diana p'els carrers i tresca tota sa població, i a certes bandes se'n van estols d'al-lotells i fadrins cantant per carrers i plassas:

¡Deixem lo doll canten amb alegria!
¡Anem a donar los bons Pascos a Maria!
¡Deixem lo doll ¡Cantem amb alegria!
¡Anem a donar los bons Pascos a Maria!

Sa resurrecció del Bon Jesús la celebren per tot amb una processó, a on se topen el Bon Jesús i la Mare de Deu i a les-hores es qui tenen armes de foc dins ses viles i les despren per finestres, terrats i teulades, i tothom canta *Al-leluia! Al-leluia!*.

Aquesta processó la fan de diferents maneres segons sa vila que ès i sa devoció que hi ha.

A la Sèu la fan passat les nou i mitja, després de *Prima*, i no surt per dafora. Comensa a l'altar-major cap a sa capella de *Corpu-Crist*, a on e-hi dalt una taula sa figura del Bon Jesús resucitat amb una mantell de lama d'or, sa bandera amb sa mà esquera i dant la bendició amb s'en-dreta. La porten dalt tabernacle quatre capellans, i segueix sa processó per baix de l'orga fins a sa capella de la Puríssima i per davant es portal-major i cap a ses Fonts de Batisme i d'allà cap an es portal des Mirador, a on compareix de sa capella de St. Pere sa figura de la Mare de Deu, que porten també quatre capellans, tota vestida de festa, i a tres reverencies i tres capadetes an el Bon Jesús en senyal d'alegría i d'adoració, i fa aqueixes reverencies i capadetes per via d'un artifici que du d'adins i que's posa en moviment estirant una cordeta que guaita davalles tabernacle.

Lo gustós ès s'esbart grandíós d'infantería i d'al-lotea i de gent gran que's posen allà ben atapits per veure ses tres reverencies i ses tres capadetes de la Mare de Deu, i posen s'infantería i s'al-lotea a ses fileres de davant i es grans darrera, i així tothom e-hu pot veure; i vos assegure que hi miren arreu i que no pipelletgen s'infantería i s'al-lotea.

Aquí segueix sa processó unint-s'hi la Mare de Deu, fins que arriben a l'altar major i deixen ses dues figures una cada banda d'altar dalt una tauleta.

A ses viles aqueixa processó surt per dafora, i ofereix varis incidents pintorescs.

E-hi ha pobles com St. Llorens, Sta. Margalida, So'n Servera i So'n Carrió, que's *Centurions* tot d'una apareixen extesos en-terra fent com que dormir. Assetsuaxí s'aixequen amb una rebel-lada, mira qui mira de tot vent per veure si afinarán el Bon Jesús que figuren quel's ès fuit des sepulcre no saben per on. I ja son partits corrents per dins l'esglesia, per tots es recons, a veure si hi ès, i llavò per defora, i corre qui corre p'els carrers uns centurions per un vent i ets altres per un altre vent, i entren i surten de ses cases com a boigs, tot desbaratats. Amb això es caporal pega cop de corneta, i tots corrents cap a ell, i se troben davant el Bon Jesús resucitat; li rendeixen armes, i se posen tants a cada banda donant-li guardia, i ja no'l deixen de tota sa processó.

A Alaró surt de l'esglesia sa processó del Bon Jesús resucitat amb ses banderes i penons de totes ses *Obre-ries* i per un altre portal surt sa processó de la Mare de Deu, i aviat ja se topen ses dues processons; i an es moment de trobar-se la Mare de Deu davant el Bon Jesús, se posa a fer *mans-belletes*, i fa una partida de reverencies doblegant es genois i li fa capadetes. Això se fa amb so mateix artifici, que hem dit de la Sèu; i ès una cosa d'esglai es gust que això dona a sa gent.

An aquell moment despren escopetes i pistoles fent *salve* an el Bon Jesús i a la seua Santíssima Mare la Verge Maria, que s'aplega amb son Fill divinal i segueix endavant sa processó fins a una certa banda que destríen un rocam de fora-vila, a on despren uns quants barrobins que hi tenen a punt, també per fer *salve* an el Bon Jesús resucitat i a sa seua Mare Santíssima. Desparats aquells barrobins, se'n torna sa processó a l'esglesia; i, tot d'una que son entrats ets homos i el Bon Jesús, tanquen ses portes deixant la Mare de Deu amb so Clero i ses dones dafora. Toquen per tres vegades a ses portes, que a li fi s'obrin, i entra la Mare de Deu amb tota s'acompanyada, canta qui canta *Regina coli lotare al-leluia! al-leluia!* i

tornen fer *salve* amb escopetes i pistoles per dalt terrats i teulades. Tot seguit diuen l'Ofici, es Coremer sol fer es sermó ben curt, donant ses *bon-s-festes* a tothom; i, en alzar Deu sa figura de Maria Verge s'agenoia i hi està fins que canten *s'Agnus Dei*. S'acaba la funció, i tothom s'espitxa a ca-seua a berenar des clàssic *frit de freixura*, que no falta a cap casa, per pobre que sia.

A Fornalutx ets *Apòstols*, això ès, dotze al-lots que los representen, se'n van amb la Mare de Deu a sortir a camí an el Bon Jesús resucitat.—Una cosa per l'estil fan a Sòller i a Sa-Vileta: dotze al-lotets vestits d'apòstols amb una bandereta que du es nom de s'apòstol que representen, van amb el Bon Jesús a sa processó.—A Inca acompanyen la Mare de Deu ses *tres Maries*, vestides totes de blanc amb un vestit tan preciós que pareixen reines.—A Llubí hi ha sa costum de negú tastar res fins que tornen de sa processó, de veure sa topada del Bon Jesús amb la Mare de Deu, que's fa a sa sortida de la vila.—A moltes de viles la Mare de Deu fa ses tres reverencies i ses tres capadetes an el Ben Jesús quant se topen a sa processó.

E hi ha viles que fan sa processó abans de l'Ofici i a altres després de l'Ofici.

A Lluchmajor, Manacor, Petra i altres viles diuen un Ofici Matinal i llavò surt sa processó; i més tard diuen un altre ofici, pero sensa sermó perquè ja l'han predicat an es *Matinal*, un sermó ben curt, donant ses *bones-festes* a tot es poble. A altres viles, com Santa Margalida, Vilafranca, Sineu, Pollensa, Campos, Pina, So'n Servera, St. Llorens, So'n Carrió, Sa Vileta, S'Horta, Consell, Sòller, Porreres, Llubí i St. Juan primer fan sa processó, i llavò surt l'Ofici. Per tot es sermó sol ésser ben curt.

Es que són molts que a's dia de Pasco frissen de berenar per amor de sa *freixura*, perquè en son massa afectats: els hi agafarien amb una lloa.

Preconisació del Bisbe de Lleida

Sí, an es Consistori Secret de dia 28 de maig, dijous de la setmana passada, el Papa preconisá, això ès, declará, proclamá Bisbe de Lleida es nostre amic benevolgut lo Il·lustríssim i Reverendíssim Sr. Dr. D. Jusep Miralles i Sbert. Ara ja ès vertaderament Bisbe. Fins ara només era Presentat des Govern i Admès del Papa per Bisbe de Lleida, pero encara no l'havia declarat tal el Papa que ès s'únic que hu pot fer, no cap Rei ni Emperador, per empulats i des cap d'amunt que sien, perquè un Bisbe està molt més amunt que qualsevol Rei ni Emperador. Davant Deu no hi ha Autoritat de Rey ni Emperador ni President de República que's pugua comparar amb s'Autoritat d'un Bisbe, que no té altra Autoritat superior en s'orde espiritual, que ès s'orde suprem del mon, més que s'Autoritat del Papa. No, no són es Governos ni el Rei que fan es Bisbes; no hi ha més que el Papa que en pugua fer. Si es Govern, si el Rei té cap intervenció en s'anomenament des Bisbes, si presenta an el Papa es qui hu han d'esser, ni es Govern ni el Rei fan res d'això per cap dret ni cap veu que hi tenguen en rigor; no ès més que una gracia que el Papa los fa de que hi tenguen tal intervenció. Si el Papa volia, res d'això porien fer. Sí, es *dret de Presentació* per ses Mitres vacants no ès cap dret propi des Governos ni del Rei, sino una gracia, una concessió del Papa an es Poder Civil per porer anar amb més bona armonia amb so Poder Civil, lo qual sempre ès un bé.

Idò sí, dijous de la setmana passada el Papa en Consistori secret preconisá, declará, proclamá Bisbe de Lleida l'Il·l·m. i Rm. Sr. Don Jusep Miralles i Sbert, i amb això queda constituït vertaderament Bisbe d'aquella Sèu catalana.

Tal volta qualcú dirá:—Idò ara çquè li falta an el Bisbe novell per porer-se'n anar a Lleida i comensar es seu Bisbat?

Ah! encara li falten unes quantes de coses. Primerament han d'enviar de Roma ses *Bul·les Pontificies*, es document oficial i solemne de com mentres el Papa l'ha preconisat, declarat i proclamat Bisbe de Lleida, perquè si's presentava a Lleida sensa aqueixes *Bul·les*, allà no'l porien admetre per tal Bisbe, ni es tres Bisbes que l'han de *consagrar*, el voldrien consagrar sensa veure aqueixa *forsa*. Quant sien, idò, aquí aqueixes *ditxoses Bul·les Pontificies* que hem dit, llavò l'Il·l·m. i Rm. Dr. Miralles porá demanar que el con-

sagrin, que l'ordenin com a tal Bisbe; i han d'esser tres Bisbes per *consagrar-lo*, per *ordenar-lo*. Perque es *Bisbat* ès es grau suprem des Sacerdoci; i per això així com *ordenen i consagren* es qui prenen *Subdiacat (Epistola)* i es qui prenen *Diaconat (Evangelí)* i es qui prenen *Preverat (Missa)*, per això han d'*ordenar i consagrar* es qui prenen *Bisbat*, per lo que hem dit, que es Bisbat ès es grau suprem, es cap d'amunt, sa cuquia des Sacerdoci.—I aquí hi ha uua cosa: que abans de *ordenar-lo* i de *consagrar-lo*, ja se'n poria anar a prendre possessori de sa Diòcesi de Lleida i exercir-hi sa Jurisdicció Bisbal, pero no *confirmar* ni donar *Ordres Sagrades*. Per *confirmar i donar Ordres Sagrades* necessita un Bisbe estar *consagrat i ordenat* de tal.—El Bisbe actual de Mallorca va prendre possessori de la Diòcesi i comensá a exercir-hi sa Jurisdicció Bisbal abans d'estar consagrat. Pero no creim que el Rdm. e Il·l·m. Dr. Miralles fassa res d'això perquè no's troba en ses mateixes circumstancies en que es trobava el Bisbe nostre. Es segur que'l Rdm. Il·l·m. Sr. Bisbe de Lleida primer el *consagraràn* i l'*ordenaràn* i llavò se'n anirà a prendre possessori de sa Diòcesi lleidetana a la qual l'envia l'Esperit Sant per boca del Papa, Bisbe de tots es Bisbes del mon.

Sobre tot, ¡Deu fassa que venguen prest aqueixes *Bul·les Pontificies* que surtin aviat des Consei d'Estat de Madrid a on han d'anar tot d'una, i que arribin més que depressa a Mallorca, per que sa cosa pugua fer sa via que tots desitjam. Amèn que succeeixa així!

I ara sí que estam an es cas d'enviar s'enhorabona més coral i amb tota sa nostra ànima an es nostre amic de tota la vida lo Rdm. e Il·l·m. Dr. D. Jusep Miralles i Sbert per haver-lo el Papa *preconisat*, declarat i proclamat Bisbe de Lleida! ¡Deu fassa que sia un Bisbe tan bo i tan profitós per l'Esglesia de Deu com desitjam i demanam a Deu tots es seus amic de cor! Amèn que sia així!

També enviam s'enhorabona a sa mare, que encara ès viva (¡Deu le hi conservi molts d'anys!) i a sa seua germana Dona Catalina i an es seus germans D. Sebastia i D. Juan i a sa seua cunyada Dona Apolonia.

¡Enhorabona a tota la familia!

Secció local

Ses Coranta-Hores del St. Cristo anaren de primera, gracies a Deu: molta de gent, gran solemnitat a tots els actes, sermons ben eleqüents del P. Hupfeld (¡Quina llàstima que no fossen en mallorquí! Gran part de la gent en romangué en dijú desgaciament.)

Per aquestes Festes de Cincogema hi havia moltes de banderes p'els carrers, i ès bo de veure que els endiumenjaven molt.

Sa Fira mos sortí un poc roada, perquè el diumenge dematí va ploure una bona estona fins devers les nou, que s'aclari. A's cap-vespre el Sr. Bal·le va fer fer una crida que diumenge qui vé (demà) e-hi tornaria haver fira. ¡Molt ben pensat!

Demà hi ha festa d'acció de gracies an el St. Cristo per sa saó que mos ha feta i que tant desitjavem. Pertoca donar-n'hi de gracies an el St. Cristo, i tant com pertoca.

E-hu va ésser ferest es fibló que feu s'altra setmana. Sembla que comensá allà d'allà So'n Crespi-Vei i seguí per dins So'n Cigala i cap a la vila, per dins es *Cós* i cap a So'n Colom i per Sa Cabana, a on pren es molí, i p' es Coll des Vent i muntanya amunt per So'n Cladera i de d'allà per s'Espinagar i cap a Felanitx. I vos assegure que per tot allà on passava, feia maig: figuretes senceres a l'aire: amel·lers, garrovers, oliveres, pins, ausines, rels cap amunt. Es mal que ha fet sols Deu ho sab.

A certes bandes sa torrentada seregaiá molt i feu també molt de mal, desgaciament. Ja ès una miseria ja que sempre hi haja d'haver aqueix alts i baixos. Sa verdadera ès que, si no arriba a ploure a voler, s'aixut hauria fet molt més de mal que no ha fet es fibló i es seregaiá. I lo que no ès a un cap, ès a s'altre.

Qualcú mos demana si en lo que dèiem dispaite de que ets elements revolucionaris des nostre Ajuntament ara fan *bonda per forza*, mos referiem a res d'administració municipal. No, a res d'això mos referiem, sino a lo que feien aqueix anys passats contra es Frares dominics, contra ses Monges de la *Puresa*, contra ses altres Monges i en coses des presu-post per certes funcions de l'esglesia. Llavò, amb so costat que certs elements d'orde los feien, pogueren cometre aquelles atrocitats. Com ara cap d'aquells elements los ne fa de costat, no poren fer res d'allò; i per això diguérem que ara fan *bonda per forza*, referint-mos a sa seua actitud respecte de Relligió, no respecte a *administració municipal*, puís en quant això no sabem que hagen arribat a fer res mal adestat. Lo que es seu, danar-lo-ho. ¡Bons som noltros per no fer justicia a tothom! *Suum cuique*.